

ACTIEPROGRAMMA ARBEIDSMARKT PROVINCIE GRONINGEN 2008-2012

Inleiding

In maart 2000 is de Lissabon agenda vastgesteld. Het doel van de Lissabon agenda is om Europa tegen 2010 de meest concurrerende en dynamische kenniseconomie van de wereld te maken. Kennis, innovatie, levenslang leren, ondernemerschap, creativiteit en duurzaamheid moeten leiden tot een succesvolle kenniseconomie.

In lijn met deze strategie wil Nederland zich als kennissamenleving in de kopgroep van Europa begeven. De afgelopen jaren is dan ook fors ingezet op verhoging van de maatschappelijke participatie en versterking van de economische kracht. In het coalitieakkoord van het kabinet komt dit duidelijk naar voren. Nederland moet inzetten op ondernemerschap en innovatie. Er komt er een aanval op de schooluitval.

In het collegeprogramma 'Groningen, Sociaal en Slagvaardig' wordt ingezet op werkgelegenheid voor iedere inwoner in onze provincie. Om de economische groei en de werkgelegenheid in onze provincie te bevorderen, staat kennis en innovatie centraal. Op dit moment vindt een transitie naar een kenniseconomie plaats. Deze transitie wordt langs een drietal wegen bereikt:

- het verder ontwikkelen van het menselijk potentieel als belangrijkste voorwaarde.
- het breed stimuleren van het MKB door kennistransfer, export en financiering.
- het selectief en fors inzetten op het uitbouwen van een aantal kansrijke sectoren. In Noord Nederland is in het Koers Noord programma gekozen voor drie economische pieken (energie, watertechnologie en sensortechnologie) en drie regionale speerpunten (agribusiness, lifescience en toerisme). Binnen het provinciale economisch beleid zijn daar de maritieme sector, de ICT en de chemische sector aan toegevoegd.

Een belangrijke voorwaarde voor de transitie naar een kenniseconomie is de aanwezigheid van voldoende gekwalificeerd personeel. Arbeid is zonder meer het meest belangrijke element: zonder een goed opgeleide beroepsbevolking kunnen bedrijven niet innoveren, uitbreiden en zich ontwikkelen. Innovatieve en zich goed ontwikkelende bedrijven zorgen op hun beurt weer voor een groei in de werkgelegenheid. Daarbij moet de aandacht niet alleen uitgaan naar het gevestigde bedrijfsleven, maar dient ook aandacht te zijn voor startende ondernemingen en ondernemerschap.

In de uitvoeringsagenda 'Groningen werkt aan werk' (2004-2008) is al fors ingezet op scholing van werkenden, tegengaan van de jeugdwerkloosheid en aansluiting van schoolverlaters op de arbeidsmarkt. Nu de economische groei aanhoudt, ontstaat op de arbeidsmarkt een bijkomend probleem¹. De groeiende discrepantie tussen vraag en aanbod. Door de economische groei hebben bedrijven steeds meer personeel nodig. Daarbij ontstaat door de vergrijzing en ontgroening een toenemende vervangingsvraag. In het afgelopen jaar is hierdoor krapte op de arbeidsmarkt ontstaan. Zelfs al in Groningen waar we van oudsher een wat ruimere arbeidsmarkt kennen. Ze hebben de bedrijven in de technische sector steeds meer moeite hun vacatures te vervullen. Deze mismatch belemmert de economische groei en daarmee de transitie naar een kenniseconomie. Aan de andere kant kent Groningen nog een groot aantal mensen dat nog niet deelneemt aan het arbeidsproces. Deze groep moet verder geactiveerd worden. Ook zijn de komende jaren investeringen in de

¹ Dit probleem is ook gesignaleerd door Provinciale Staten. Op 27 juni 2007 is een motie aangenomen waarin wordt verzocht beleid te formuleren op het vraagstuk van de mismatch op de arbeidsmarkt.

werkende beroepsbevolking essentieel. En tenslotte ervoor moeten zorgen dat zoveel mogelijk jongeren goed gekwalificeerd het onderwijs verlaten.

Een substantiële toename van de arbeidsparticipatie kan alleen tot stand komen door een gezamenlijke inspanning van rijk, provincie, centrale werkgevers- en werknemersorganisaties, cao-partijen, gemeenten, CWI, UWV en kennisinstellingen. Voor een effectieve gezamenlijke inzet is een gecoördineerde samenwerking cruciaal. Het gaat zowel om centrale en decentrale samenwerking als om regionale en lokale samenwerking. Volgens de raad voor Werk en Inkomen (RWI) is vooral regionale samenwerking nodig ten aanzien van :

1. vraaggerichte re-integratie (werkgeversbenadering)
2. aansluiting van het onderwijs op de arbeidsmarkt
3. het voorkomen van uitval van arbeid door ziekte en werkloosheid.

De problemen op deze drie terreinen manifesteren zich o.a. in een groot aantal openstaande vacatures tegenover een grote arbeidsreserve, voortijdig schooluitval op alle opleidingsniveaus en een laag onderwijsrendement.

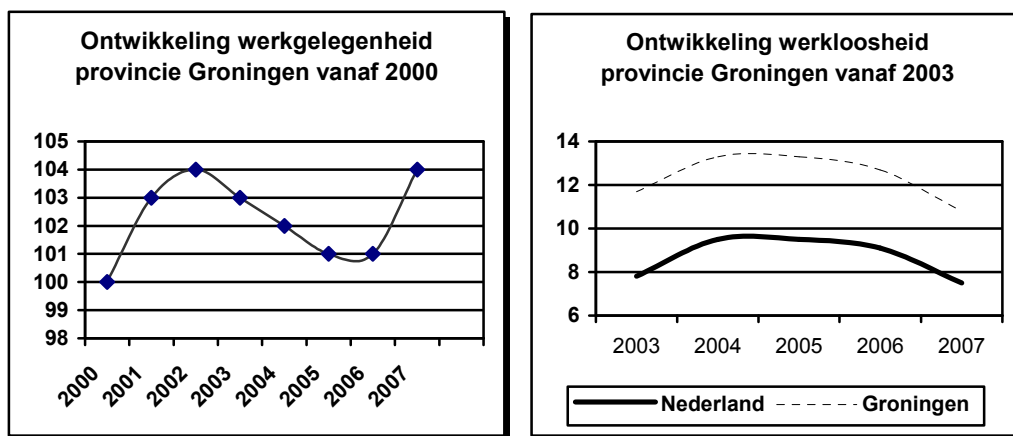
Het kabinet schetst dat de regionale samenwerking is verbeterd, maar nog onvoldoende is. De match van vraag en aanbod op de (regionale) arbeidsmarkt is onvoldoende effectief. Een oorzaak hiervan is het niveau waarop partijen opereren. Gemeenten opereren vooral op lokaal niveau, ROC 's op regionaal niveau, centrale werkgevers- werknemersorganisaties op nationaal niveau en de cao-partijen op bedrijfstak- en ondernemingsniveau.

Bovengenoemde punten zijn de uitgangspunten voor het actieprogramma arbeidsmarkt provincie Groningen 2008-2012. Onze provinciale rol in het arbeidsmarkt veld is duidelijk en transparant. We initiëren, stimuleren, informeren, signaleren en ondersteunen. De uitvoering van projecten laten we over aan de verantwoordelijke partijen in het veld.

In dit document zullen we eerst kort ingaan op de economische ontwikkeling in onze provincie. Daarna zullen we een beeld schetsen van de kaders waarbinnen het actieprogramma zich bevindt. De actielijnen, vier in totaal, zullen worden geschetst aan de hand van de vragen 'waar willen we naar toe' en hoe gaan we daar komen' . Tenslotte bekijken we hoeveel menskracht en middelen we hiervoor nodig hebben

Ontwikkelingen op de arbeidsmarkt en de ontwikkeling in sectoren

Na een aantal jaar van een daling van het aantal banen, kwam in 2006 deze daling tot stilstand. In 2007 zette de groei in en nam de werkgelegenheid met 2,2 procent toe.² Concreet zijn er in Groningen in totaal 261.729 banen verdeeld over 31.784 vestigingen. In 2006 waren dat nog 257.112 banen. De grootste sectoren zijn de gezondheids- en welzijnszorg (18,6%), handel (14,7%) en zakelijke dienstverlening (14,2%). De werkgelegenheid in de industrie (jarenlang de grootste werkgever) neemt verder af. Op dit moment is dit de vierde sector in onze provincie. De meeste banen bevinden zich in de gemeente Groningen. Daar werken 126.845 mensen bij 9376 bedrijven. De zakelijke dienstverlening is hier de grootste werkgever, net voor de gezondheids- en welzijnszorg. Het aantal kleine bedrijven (tot 10 werknemers) in onze provincie beslaat driekwart van het aantal vestigingen. Dit percentage groeit langzaam naar de 80 procent. De ontwikkeling van de werkgelegenheid in onze provincie ziet er als volgt uit:

Bron: PWR

Bron: CWI

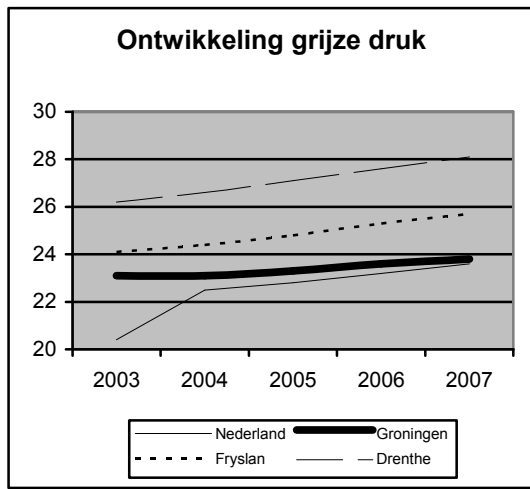
De werkloosheid in onze provincie daalt sinds 2006. In 2007 was 10,8 procent van de beroepsbevolking werkloos (Niet Werkende Werkzoekenden, bron: CWI). In totaal stonden 22.438 mensen ingeschreven bij het CWI. Iets meer mannen dan vrouwen zijn werkloos werkzoekenden. Als we kijken naar de leeftijd van de groep, dan is maar liefst 62 procent ouder dan 40 jaar. Van de jongeren tot 25 jaar is nog 7,7 procent werkloos. De regionale component (het verschil tussen het nationale en het provinciale cijfer) is gedaald van 3,9 procent in 2003 tot 3,3 procent in 2007. Het verschil wordt kleiner. Toch is de werkloosheid in Groningen nog steeds het hoogst van Nederland. De provincies Drenthe (9,2%) en Fryslân (8,7) hebben een lager werkloosheidspercentage, maar liggen ook altijd nog boven het landelijk gemiddelde.

Dat het goed gaat met de economie blijkt ook uit het aantal openstaande vacatures bij het CWI. Stonden in januari 2006 nog 1277 vacatures open, aan het eind van dat jaar is dat aantal al opgelopen tot 1831. In december 2007 is dit verder gestegen tot 2174 openstaande vacatures, een stijging van 70 procent!

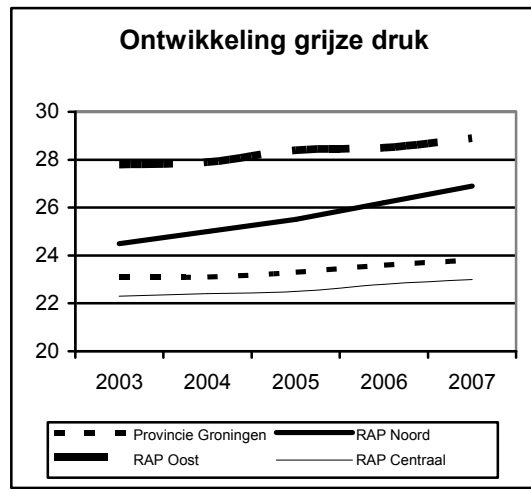
Nederland vergrijst. Het percentage ouderen neemt toe. Het is interessant om te zien hoe de vergrijzing in onze provincie zich verhoudt tot de vergrijzing in Nederland. De vergrijzing heeft grote invloed op de arbeidsmarkt. Door het ouder worden van de beroepsbevolking gaan in de komende periode een groot aantal mensen stoppen met werken. Deze banen moeten weer opgevuld worden (de vervangingsvraag). Daarnaast hebben we net hierboven gezien dat de werkgelegenheid ook nog toeneemt. Ook deze banen moeten worden bezet

² Bron: provinciaal werkgelegenheidsregister (PWR)

(de uitbreidingsvraag). Doordat er steeds minder mensen beschikbaar komen voor de arbeidsmarkt, kan dit in de nabije toekomst knelpunten opleveren. In onderstaande grafiek zijn cijfers over de grijze druk opgenomen. Dit is het aantal 65+ ers afgezet tegen de bevolking in de leeftijdsgroep van 20-64 jaar.

Bron: CBS

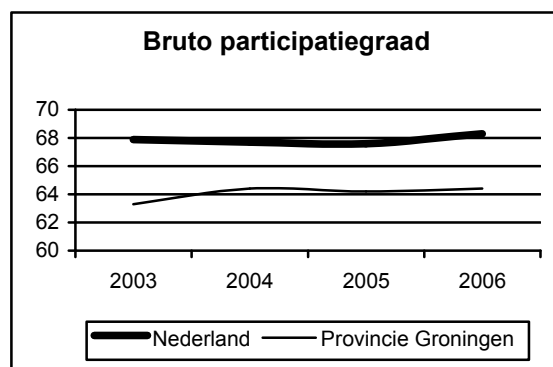

Bron: CBS

We kunnen concluderen dat de grijze druk toeneemt. Landelijk, maar ook in de Noordelijke drie provincies. Van het Noorden, heeft onze provincie een ontwikkeling die net boven het landelijk gemiddelde ligt. Binnen onze provincie zijn echter grote verschillen. Daarom vergelijken we in onderstaande grafiek de ontwikkeling van de grijze druk van de drie RAP gebieden.

De grijze druk in het gebied van RAP Centraal ligt duidelijk onder het provinciaal gemiddelde. Dit komt door de invloed van de gemeente Groningen, die door de Rijksuniversiteit en de Hanzehogeschool, een lage grijze druk kent. Ook wonen er veel gezinnen met kinderen in de stad en omgeving. Opvallend is de hoge grijze druk in Oost-Groningen.

Tenslotte is het nog interessant om te kijken naar de bruto participatiegraad. Dit cijfer geeft de omvang van de beroepsbevolking aan afgezet tegen de bevolking³. De participatiegraad in onze provincie ligt beduidend lager dan landelijk. Een hoger percentage dan landelijk is in onze provincie niet aan de slag en stelt zich ook niet beschikbaar voor de arbeidsmarkt (dit geldt met name voor vrouwen). Reden hiervoor kunnen liggen in de mentaliteit van mensen en de kansen op de arbeidsmarkt.

Bron: CWI/CBS

³ De beroepsbevolking bestaat uit mensen die minimaal 12 uur werken plus de mensen die actief op zoek zijn naar een baan van minstens 12 uur.

In onderstaande paragraaf geven we in het kort de ontwikkeling van vraag en aanbod in bepaalde sectoren weer.⁴ Achtereenvolgens zijn dit bèta & techniek, zorg, bouw, onderwijs en zakelijke dienstverlening.

Bèta & techniek

Onder Bèta en techniek verstaan we de technische sector en de scheepsbouw (metaal). De technische sector is een brede sector en omvat de elektrotechniek, de procestechiek, de procestechiek en de installatietechniek. In de komende jaren wordt een sterke vervangingsvraag in de technische sector verwacht, omdat de gemiddelde leeftijd in deze sector hoog is. De uitbreidingsvraag (als gevolg van nieuwe bedrijven of uitbreiding van bedrijven) is in de sector beperkt. Deze uitbreidingsvraag is echter in grote mate conjunctuurgevoelig (en dit geldt dan in belangrijke mate voor de scheepsbouw), dit betekent dat bij een sterke groei van de economie de uitbreidingsvraag snel groter kan worden. Het arbeidsmarktperspectief voor leerlingen die in de komende jaren een betaopleiding afronden, is zeer gunstig, vooral op VMBO en MBO niveau.⁵

Zorg

De zorgsector is de grootste sector in onze provincie. Bijna 20 procent van de werkgelegenheid bevindt zich in de zorg- en welzijnssector. De zorgsector is een dynamische sector waarin de komende jaren veel gaat veranderen. Allereerst zullen de gevolgen van de vergrijzing de komende jaren nadrukkelijk voelbaar worden. Maar de toekomstige vraag in de zorg laat zich erg lastig voorspellen. Omdat naast het aantal ouderen ook kwalitatieve aspecten een rol spelen. Welke extra vraag naar zorg brengt de vergrijzing van de bevolking met zich mee? Door trends als 'ontwikkeling van zorg aan huis' en inzetten van ICT en andere moderne hulpmiddelen kan de vraag naar zorg afnemen. Ook blijven mensen in toenemende mate tot op hoge leeftijd gezond. Op dit moment is er nog voldoende personeel op lager en middelbaar niveau. Op hoger niveau is de arbeidsmarkt krappere.⁶ De Raad voor Volksgezondheid en Zorg concludeert in 2006 in haar rapport 'Arbeidsmarkt en Zorgvraag' dat vooral in de caresector⁷ tekorten zullen gaan ontstaan. Omdat in de zorg veel in deeltijd wordt gewerkt, zouden in de periode 2001 tot 2040 maximaal 700.000 extra mensen nodig zijn om aan de vraag te voldoen (Van der Windt en Talma, 2005), waarvan 420.000 voor de care (bijlage 5). Al op korte termijn zou volgens CWI-berekeningen jaarlijks één op de zes jongeren in het beroepsonderwijs moeten kiezen voor een zorgopleiding om aan de toekomstige vraag te kunnen voldoen (SER, 2006). Vijftien procent meer instroom in op zorg gerichte opleidingen is dan ook gewenst. (Prismant 2005). Regionale cijfers geven aan dat er een groot tekort aan verzorgenden gaat optreden in de verpleeg- en verzorgingshuizen, thuiszorg en de gehandicaptenzorg.⁸

Bouw

De bouw is een sector die conjunctuurgevoelig is. Toen het in 2003 economisch minder ging, daalde de werkgelegenheid in de bouw. Sinds 2002 is het aantal arbeidsplaatsen in de bouw gedaald van 15.283 tot 13.574. In 2007 steeg de werkgelegenheid weer licht naar 14.382 werknemers. Voor de langere termijn zijn de vooruitzichten positief. De bouw is ook een groeiende sector waarin door vergrijzing veel mensen uitstromen en vervangen moeten worden.

⁴ Voor een uitgebreide analyse verwijzen wij u naar: Provincie Groningen: de vraagkant van 7 sectoren inzichtelijk (2007). Tevens zijn gesprekken gevoerd met vertegenwoordigers van sectoren

⁵ Bron: ROA arbeidsmarktprognoses tot 2011

⁶ Bron: NAV 2007

⁷ Er wordt onderscheid gemaakt tussen de cure en de caresector.

⁸ Bron: arbeidsverkenning 2007 en verder (zorgplein Noord)

Onderwijs

Nederland vergrijst en daarmee ook het aantal leraren dat in het onderwijs werkzaam is. Het tempo van de vergrijzing van leraren en docenten in de onderwijssector gaat aanzienlijk sneller dan de gemiddelde vergrijzing op de Nederlandse arbeidsmarkt. In totaal bedraagt het aantal docenten van 55 jaar en ouder tussen de 22 en 30 procent.⁹ Dit is meer dan tweemaal zo hoog als op de totale arbeidsmarkt. De mate waarin het tot knelpunten zal leiden, verschilt per sector. De grootste problemen worden verwacht in het voortgezet onderwijs, waarbij onafhankelijk van de economische ontwikkelingen zijn, een tekort aan docenten zal optreden. In het primair onderwijs zullen de meeste problemen zich voordoen wanneer het economisch herstel doorzet.

Zakelijke dienstverlening

De zakelijke dienstverlening is de derde sector in onze provincie met ruim 37.000 banen. Het is hiermee de twee na grootste sector. Ruim 70 procent van de banen bevindt zich in de gemeente Groningen. In de Monitor arbeidsmarkt en beroepsonderwijs van het Kenniscentrum beroepsonderwijs bedrijfsleven ECABO 2006-2007 wordt een actueel beeld geschetst van de ontwikkelingen binnen de arbeids- en onderwijsmarkt voor de economische-administratieve, ICT- en veiligheidsberoepen. Hieruit blijkt dat een stabiele situatie van het aantal werknemers vooral verwacht wordt voor functies binnen de richting Secretarieel, Bedrijfsadministratief en Logistiek. Een daling wordt verwacht voor de juridische functies binnen Informatiedienstverlening.

Actieprogramma; vier actielijnen

Samenvattend krijgen we de komende jaren te maken met een groeiend aantal vacatures, een dreigend tekort aan met name MBO'ers, een nog steeds te hoge schooluitval en een lage arbeidsparticipatie (bij met name laaggeschoolden). Als centraal thema binnen het actieprogramma richten we ons op de toenemende discrepantie tussen vraag en aanbod op de arbeidsmarkt. Zowel in kwalitatieve als in kwantitatieve zin.

Wij willen ons inspannen om te zorgen voor voldoende en goed opgeleid arbeidspotentieel in belangrijke economische sectoren. Onderzoek¹⁰ heeft uitgewezen dat de discrepantie in de volgende sectoren het meest urgent is: bèta & techniek, zorg, bouw, onderwijs en zakelijke dienstverlening. In de speerpuntsectoren van het economisch beleid, energie, watertechnologie, sensortechnologie, toerisme, agribusiness en lifescience is het daarbij de uitdaging om de aanwezige kennisbasis en opleidingsinfrastructuur te versterken.

Om dit te bereiken richten we ons op 4 actielijnen. Deze zijn:

- investeren in de kwaliteit van de beroepsbevolking
- talentontwikkeling; aansluiting onderwijs en bedrijfsleven
- vergroten arbeidsparticipatie
- stimuleren van ondernemerschap

In de randvoorwaardelijke sfeer spelen 2 thema's een belangrijke rol. Informatie & onderzoek en stimuleren regionale samenwerking. Deze zijn niet afzonderlijk benoemd, maar horen bij alle actielijnen. Naast dit actieprogramma, wordt een projectenoverzicht opgesteld. Hierin worden de actielijnen vertaald naar concrete projecten en activiteiten. Het projectenoverzicht wordt jaarlijks geactualiseerd.

⁹ Bron: De toekomstige arbeidsmarkt voor onderwijspersoneel tot 2015, ministerie van OCW

¹⁰ Provincie Groningen: de vraagkant van 7 sectoren inzichtelijk (2007). Tevens zijn gesprekken gevoerd met vertegenwoordigers van sectoren.

Het overgrote deel (meer dan 95 procent) van het aantal vestigingen in onze provincie valt onder het midden- en klein bedrijf. Samen zorgen zij voor meer dan 70 procent van de werkgelegenheid. Dit maakt de aanpak een stuk ingewikkelder. Lang niet al het MKB is georganiseerd en dus moeilijker bereikbaar voor beleid en projecten. In heel veel gevallen zijn bedrijven ook te klein om zich bezig te houden met HRM en arbeidsmarktvoorwaarden. Vaak heeft de ondernemer het al druk genoeg met de dagelijkse werkzaamheden. Toch ligt de uitdaging erin deze groep, gezamenlijk met de partners in het veld, te bereiken en ook samen met de kleinere ondernemers aan de slag te gaan! Daarbij komt nog dat door de inzet op kansrijke sectoren ook het MKB wordt versterkt. Versterking en vernieuwing van het MKB draagt bij tot de versterking van de kansrijke sectoren en andersom.

Het provinciaal arbeidsmarktbeleid staat niet op zich. Allereerst hangt zij nauw samen met de programma's op noordelijk niveau. Samen met het Ministerie van Economische Zaken is het Koers Noord (2007-2010) programma ontwikkeld. Vanuit Brussel is een tweetal programma's geactiveerd. Het nieuwe EFRO programma Noord Nederland (2007-2013) en het INTERREG programma (2007-2013). Deze programma's vormen het subsidiekader voor een groot aantal economische projecten voor de komende jaren. Ons arbeidsmarktbeleid zoals verwoord in het actieprogramma, zal complementair hieraan zijn. Zo zullen we ons niet alleen richten op de stuwende sectoren (de sector zorg is zelfs van essentieel belang) en zullen we ons zeker niet alleen richten op de sleutelgebieden, zoals deze in Koers Noord zijn aangewezen. Het provinciaal arbeidsmarktbeleid heeft ook sterke samenhang met het provinciale onderwijsbeleid. De nadruk bij het onderwijsbeleid richt zich sterk op het benutten van alle beschikbare talenten waarbij het voorkomen en terugdringen van voortijdig schoolverlaters een belangrijke doelstelling is.

I. Investeren in de kwaliteit van de beroepsbevolking

Wat willen we bereiken?

De verschuiving naar een kennisintensieve economie stelt hoge eisen aan het kwalificatieniveau van onze beroepsbevolking. Het is een misverstand te denken dat in een kennisintensieve samenleving alleen behoefte is aan personeel op hoger niveau. Hoewel een groot deel van de innovaties zal plaatsvinden op hoger niveau, zullen deze innovaties een belangrijke spin-off geven aan het MKB, met veel werkgelegenheid op middelbaar en lager niveau. Er bestaat dus een verband tussen het kwalificatieniveau van de beroepsbevolking en de innovativiteit in een regio. In Groningen heeft een groter deel van de beroepsbevolking een opleiding op lager en middelbaar niveau. Het opleidingsniveau is structureel lager dan gemiddeld in Nederland, wat onder meer een negatieve invloed heeft op de arbeidsproductiviteit en de innovatiekracht. Ons doel is het vergroten van het opleidingsniveau van de beroepsbevolking tot het landelijk gemiddelde.

Wat gaan we doen?

We spannen ons in om bestaande en verwachte arbeidstekorten in belangrijke sectoren terug te dringen. Dit doen we door ons te richten op specifieke sectoren, maar ook in de breedte door het bevorderen van een leven lang leren. Hierbij stellen we ons als doel om het aandeel werkenden met een startkwalificatie te verhogen. Hierdoor vergroten we de kennis en kunde. Tevens zijn werknemers beter inzetbaar waardoor werkloosheid voorkomen kan worden.

Hoe gaan we het doen

Om dit te bereiken zetten we in op zowel werkgevers als werknemers. Zoals gezegd bestaat het overgrote deel van het bedrijfsleven in onze provincie uit MKB. In het MKB is weinig aandacht voor HRM beleid, laat staan voor strategisch HRM beleid. Door het ontbreken van HRM beleid bij veel bedrijven, is er (te)weinig aandacht voor scholing op de langere termijn. Hierdoor blijft de scholingsgraad in Groningen achter bij het landelijk gemiddelde. In de

vorige periode zijn we gestart met de pilot 'scholing werkenden'. In deze pilot werken we samen met onze collega provincies in Noord Nederland. Het doel is het stimuleren van de scholing van werkenden door het leveren van organiserend vermogen. Mede als gevolg van deze pilot is een aanzienlijk deel ESF neergeslagen. In de huidige periode zetten we deze aanpak door binnen de reguliere werkzaamheden. Daarbij is het uitgangspunt om zoveel als mogelijk ESF middelen te benutten. Gezien de veranderde regelgeving van het ESF, is dit lastiger dan in de vorige periode. Omdat het budget voor Nederland fors is verlaagd, zijn de mogelijkheden beperkt. De doelgroep waarvoor ESF mag worden aangevraagd, is in deze periode teruggebracht tot mensen die lastig op eigen kracht een baan kunnen vinden. Voor de scholing van werkenden kan alleen ESF worden aangevraagd voor mensen op MBO niveau 1 en 2.

In noordelijk verband zijn we momenteel bezig met het uitwerken van een 'talentregeling'. Deze regeling, gefinancierd uit EFRO en Koers Noord, heeft als doel scholing en de implementatie van HRM beleid in het MKB te promoten. Individuele MKB bedrijven en clusters van bedrijven kunnen een aanvraag voor de talentregeling indienen. Aanvullend hierop zullen we provinciale middelen beschikbaar stellen voor projecten met hetzelfde doel, die zich richten op niet stuwende sectoren en dan met name de zorgsector.

Als we kijken naar acties in de richting van werknemers, kunnen we een tweetal onderscheiden. Allereerst het bevorderen van het gebruik van EVC (Erkenning van Verworven Competenties) en duale trajecten. Door middel van EVC kunnen opgedane kennis en ervaring worden omgezet in certificaten. In 2006 zijn we gestart met het project Leren en Werken. Samen met onder meer onderwijsinstellingen, gemeenten en CWI is een leerwerkloket gestart in de stad. Het loket wordt voornamelijk bezocht door werkloze werkzoekenden. Vanuit het loket wordt samen met andere partijen, de werkgevers benaderd. Voor 2008 is een vervolgaanvraag ingediend om nog 3 loketten in het ommeland te starten en om de werkgeversbenadering waarbij CWI, het onderwijs en gemeenten nauw samenwerken, verder vorm te geven.

De tweede actie gericht op werknemers richt zich op leren door laaggeschoolden. Het aandeel lager opgeleiden is in onze provincie hoger dan landelijk. Het scholen van lager opgeleiden is van belang mee te kunnen met de transitie om werkloosheid te voorkomen. Als we kijken naar de scholing van werkenden, worden werknemers in de lage functies het minst geschoold. Dit wordt veroorzaakt doordat mensen met een lagere opleiding meer schroom kennen de schoolbanken weer in te gaan. Uit onderzoek van het RWI¹¹ blijkt dat mensen met een hoge vooropleiding tweemaal zo vaak deelnemen aan bedrijfsopleidingen dan mensen met een lagere opleiding. Dit geldt overigens niet alleen voor werkenden maar ook voor werkloos werkzoekenden. Wij willen projecten ondersteunen die zich richten op deze groep door te werken met bijvoorbeeld employability adviseurs.

Tenslotte willen we inzetten op het stimuleren van sociale innovatie. Voor een transitie naar een kenniseconomie is naast innovatie in producten en diensten ook innovatie nodig van het menselijk kapitaal. Dit noemen we sociale innovatie. Sociale innovatie richt zich op de vernieuwing van de arbeidsorganisatie en het maximaal benutten van competenties, gericht op het verbeteren van de bedrijfsprestaties en ontplooiing van talent. Dit gebeurt door vernieuwingen op het gebied van management, organisatie en arbeid in bedrijven, organisaties en instellingen.¹² Door sociale innovatie wordt het menselijk kapitaal innovatiever wat meer innovaties in producten en diensten tot gevolg heeft. Het ministerie van Economische Zaken heeft inmiddels het Nederlands centrum voor Sociale Innovatie (NCSI) opgericht. Dit centrum zet zich in op de bewustwording en de uitwisseling van kennis van effectieve en succesvolle aanpakken en best practices. Dit landelijk uitgezette beleid moet in onze provincie nog verder worden gebracht. Wij willen ons inzetten om sociale

¹¹ Arbeidsmarktanalyse RWI 2006

¹² bron: ministerie van Economische Zaken

innovatie in onze provincie verder te promoten en initiatieven in dit kader te ondersteunen. Op dit moment zijn de drie provincies bezig met een project, waarin een noordelijk expertisecentrum Sociale Innovatie wordt opgezet.

II. Talentontwikkeling

Wat willen we bereiken?

Talentedontwikkeling start al op zeer jonge leeftijd. Dit betekent dat al vroeg de basis wordt gelegd voor het kwalificatieniveau van de (toekomstige) beroepsbevolking. In Groningen begint een deel van de kinderen al met een achterstand aan het basisonderwijs. Het is heel moeilijk om eenmaal opgelopen achterstanden in te halen. Het voeren van een preventief beleid op voor- en vroegschoolse voorzieningen en het basisonderwijs zijn noodzakelijk om grotere achterstanden te voorkomen. De CITO scores in onze provincie zijn, net als in de andere twee noordelijke provincies, lager dan het gemiddelde (bron: CPB 2006). Het bevorderen en stimuleren van ontwikkelingskansen bij jonge kinderen is een speerpunt binnen het provinciaal onderwijsbeleid. Kinderen moeten op jonge leeftijd al een studiekeuze maken. Deze keuze is een aantal jaren later van groot belang bij het betreden van de arbeidsmarkt. Scholen moeten daarom de bedrijven zo vroeg als mogelijk 'hun school binnenbrengen'. Dat de relatie tussen het onderwijs en het bedrijfsleven verstevigd moet worden, is geen nieuw fenomeen, maar er zijn nog steeds te weinig stageplaatsen en leerbanen beschikbaar, vooral voor leerlingen op de wat lagere niveaus (1 en 2).

In een aantal sectoren zijn de tekorten op de arbeidsmarkt al sterk voelbaar. Een van die sectoren is de techniek. Dit komt doordat er steeds minder leerlingen in het beroepsonderwijs kiezen voor techniek. Techniek heeft het imago van 'werken met vieze handen'. Ook hebben leerlingen onvoldoende zicht op de beroepen in de technische sector. Naast de achterblijvende instroom, zijn bepaalde sectoren binnen de technische sector al erg vergrijsd (zoals de metaal) waardoor de tekorten in rap tempo oplopen.

Wat gaan we doen?

In de onderwijsagenda 'Handig zelfstandig' (2004-2008) staan tal van maatregelen die zich richten op verbeteringen in het onderwijs. Momenteel wordt nieuw onderwijsbeleid geformuleerd, als onderdeel van het sociale beleid. Door de nauwe relatie tussen onderwijs en arbeidsmarkt betekent dat een integrale ketenaanpak gezamenlijk met het onderwijs zeer gewenst is.

Hoe gaan we het doen?

Er is de laatste jaren ook veel gebeurd, met name in het beroepsonderwijs. Toch blijven verbeteringen nodig. Het bedrijfsleven en de onderwijsinstellingen zijn daarvoor de eerst aangewezenen. Wij zien voor ons als provincie een rol in de uitwisseling en verder brengen van best practises. Dit willen we doen door ons te focussen op de volgende issues:

- het stimuleren van doorlopende leerlijnen waardoor leerlingen met een zo hoog mogelijke opleiding de school verlaten om de arbeidsmarkt te betreden. Hierbij ligt de nadruk op afspraken met werkgevers over bij- en opscholing.
- meer inzicht in beroepskeuze en de kansen van beroepen op de arbeidsmarkt. Het is niet acceptabel om leerlingen op te leiden voor banen waarin de kans op werkloos te worden zeer reëel is. Beroepskeuze moet zich daarbij richten op zowel leerlingen als hun ouders.
- het stimuleren van de ontwikkelingen van nieuwe curricula door het onderwijs samen met het bedrijfsleven, met daarbij de nadruk op sectoren waarin krapte wordt verwacht.
- acties gericht op het interesseren van jongeren voor de techniek. Het interesseren van basisschoolleerlingen voor de techniek, zoals in het project Verbreding Techniek

Basisonderwijs (VTB), of techniek op een interessantere manier aanbieden aan leerlingen (zoals in het technasium) zijn goede voorbeelden.

- zorg dragen voor een goede kennistransfer tussen onderwijs en bedrijfsleven. In het hoger onderwijs zijn lectoraten opgericht met als doel om de kennistransfer te bevorderen. Om deze lectoraten, met als spil de lector, bevinden zich kenniskringen met vertegenwoordigers vanuit onderwijs en bedrijfsleven. Een andere manier waarop kennis van onderwijs (VMBO/MBO) met het bedrijfsleven wordt gedeeld, is in de bedrijfstakoverleggen (BTO's). In deze BTO's maken onderwijsinstellingen en het regionale bedrijfsleven afspraken over stages, docentstages en leerbanen.
- het verbreden van het BTO concept naar andere sectoren.
- het is stand houden van de onderwijsinfrastructuur in onze provincie en dan met name de praktijkleercentra en bedrijfsscholen
- het onderzoeken van de mogelijkheid een regeling voor bedrijven te maken waarin subsidie gekregen kan worden voor het beschikbaar stellen van stageplaatsen op de lagere niveaus.¹³ Vooral voor deze groep is het vaak moeilijk een stageplaats te vinden omdat zij meer begeleiding nodig hebben dan de gemiddelde leerling.
- Onderzoek naar de bewegingen van schoolverlaters op de arbeidsmarkt anderhalf jaar na afstuderen.

III. Vergroten arbeidsparticipatie

Wat willen we bereiken?

Zoals ook al in de inleiding geschetst, ontstaat er krapte op de arbeidsmarkt. Nog niet in alle sectoren is dit merkbaar, maar gezien de snelheid waarmee de vergrijzing en ontgroening op ons afkomt, is het voor de meeste sectoren nog een kwestie van tijd. Overigens is het niet alleen in economisch opzicht van belang dat iedereen participeert, zeker ook in sociaal opzicht moet iedereen profiteren van het aantrekken van de arbeidsmarkt.

Ons doel is het stimuleren van kennis en innovatie door het minimaliseren van de krapte op de arbeidsmarkt. Wij willen ons ervoor inzetten dat iedereen die kan werken, aan het werk komt. Daarbij willen we ons specifiek richten op de onderstaande groepen:

- jongeren
- hoger opgeleiden
- niet uitkeringsgerechtigden (NUGG'ers)
- bijstandsgerechtigden
- ouderen

Jongeren

In de uitvoeringsagenda 'Groningen werkt aan werk' was 'jeugdwerkloosheid' een centraal thema. Steeds meer jongeren, zowel hoog als lager opgeleid, konden na het afronden van hun studie geen baan vinden. Toen de economie in 2006 begon aan te trekken, daalde de jeugdwerkloosheid snel. Dit betekende niet dat de problematiek rondom dit thema was opgelost. Het zwaartepunt is verschoven van grote aantallen jongeren zonder werk, naar een beperkte groep jongeren met vaak een meervoudige problematiek. Naast geen werk, heeft een groot aantal geen afgemaakte opleiding en zijn er problemen op het gebied van schulden, onstabiele thuissituatie en verslaving. Waren er in 2003 nog ruim 4700 jongeren tot 25 zonder werk, in 2006 was dat aantal gedaald tot 2400. In 2007 daalde het aantal jongeren die werkloos thuiszat tot 1750 (bron: CWI). In de komende vier jaar tijd willen we dat dit aantal wordt gehalveerd. In het vergroten van de participatie van jongeren richten we ons op 2 pijlers: allereerst het voorkomen van jeugdwerkloosheid door het verminderen van de schooluitval. Hoewel het aantal voortijdig schoolverlaters daalt, telde onze provincie op 31

¹³ De provincie Drenthe heeft op dit moment een dergelijk regeling voor MKB bedrijven in Drenthe

juli 2007 nog altijd 3.985 voortijdig schoolverlaters (476 minder vorig jaar)¹⁴. Hierbij zullen we voornamelijk initiatieven ontplooiën op het terrein van het verbeteren van de relatie tussen onderwijs en arbeidsmarkt (zie hiervoor actielijn II Talentontwikkeling)

Als de jongere toch in een werkloosheidssituatie belandt, is het van belang om snel weer aan de slag te komen. Hoe langer de werkloosheidssituatie duurt, hoe moeilijker het wordt weer te participeren. Naast het maatschappelijke belang voor de jongere zelf, is het ook vanuit economisch perspectief van belang dat de jongere deelneemt aan het arbeidsproces. Als een jongere niet in het bezit is van een startkwalificatie is dit de eerste stap. Het is in de eerste plaats van belang dat de jongere weer naar school gaat. In veel gevallen zijn jongeren geïnteresseerd in een leerbaan omdat deze jongeren zichzelf vaak niet zien teruggaan in de schoolbanken. Zij moeten weer op weg geholpen worden om de relatie te zien tussen een opleiding en een bepaald beroep.

De Ministerraad heeft onlangs ingestemd met het plan waarin Jongeren onder de 27 jaar kunnen geen beroep meer doen op de bijstand, maar moeten werken, leren of een combinatie hiervan. Gemeenten worden verplicht jongeren tot 27 jaar die niet werken of naar school gaan én die zich melden voor een voorziening (bijvoorbeeld een uitkering) een aanbod te doen. Dit kan een werkaanbod, een leeraanbod of een combinatie van beide zijn. Het aanbod wordt afgestemd op de situatie van deze jongeren. Als ze het aanbod niet accepteren dan krijgen zij ook geen uitkering van de gemeente.

Wat betreft de participatie van jongeren willen we ons vooral inzetten op samenwerking in de keten (gemeenten, onderwijsinstellingen, CWI e.d.). Wij zullen initiatieven ondersteunen die als doel hebben jongeren op weg naar de arbeidsmarkt te helpen. Wij denken daarbij aan:

- experimenten waarin jongeren gemotiveerd worden aan de slag te gaan, bij voorkeur gecombineerd met een opleiding
- projecten die optimalisatie van de samenwerking in de keten als doel hebben
- acties voor jongere werkzoekenden om een beeld te krijgen van mogelijke beroepen, zoals bijvoorbeeld de reeds georganiseerde bustoer langs bedrijven. Dit met als doel dat zij daarna gemotiveerd voor een opleiding kunnen kiezen.

Hoger opgeleiden

In Groningen (en met name in de gemeente Groningen) is een groot deel van de (potentiële) beroepsbevolking hoger opgeleid. Dit komt door de aanwezigheid van het hoger- en universitair onderwijs. Onderzoek heeft uitgewezen dat een groot deel van de afgestudeerden onze regio weer verlaat. Naast terugkeer naar ouderlijke basis en zich oriënteren buiten de regio, verlaat ook een deel van de afgestudeerden de regio omdat er onvoldoende werk en/of carrièrekansen zijn. Dit komt voornamelijk omdat onze werkgelegenheid zich afspeelt bij een heel groot aantal wat kleinere bedrijven. Studenten en MKB kennen elkaar niet. Wij willen ons inzetten om initiatieven die zich hierop richten te ondersteunen. Daarbij denken wij aan het organiseren van evenementen en het mentorschap van studenten vanuit het bedrijfsleven. Ook willen wij stimuleren dat studenten hun bijbaantjes gaan zoeken in het MKB (als toekomstige werkgever) in plaats van bij de reguliere werkgevers als horeca, supermarkten en callcenters. Hierdoor creëren we binding tussen studenten en MKB waardoor de noodzaak om na de studie weg te trekken verkleind wordt. Overigens hebben MKB bedrijven in het noorden de mogelijkheid om via de NIOF regeling subsidie aan te vragen voor het in dienst nemen van een hoger opgeleide, pas afgestudeerde.

Niet uitkeringsgerechtigden

Als we kijken naar onze potentiële beroepsbevolking, dan kunnen we onderscheid maken tussen de werkende en niet werkende beroepsbevolking. Een deel van de niet-werkende

¹⁴ Bron: RMC Effectrapportages voor Noord, Oost en Centraal Groningen

beroepsbevolking gaat nog naar school, een ander deel is werkloos werk zoekend. Binnen de niet-werkende beroepsbevolking is echter nog een groep die van groot belang is voor de arbeidsmarkt, de niet uitkeringsgerechtigden (de NUGG'ers). Nuggers zijn mensen die nog niet actief zijn op de arbeidsmarkt (vaak wel geweest), maar omdat zij geen uitkering ontvangen, niet staan geregistreerd. In het algemeen zijn dit vrouwen, die tijdelijk zijn gestopt met werken vanwege kinderen, en na verloop van tijd wel weer aan de slag willen. Scholing is vaak wel nodig, net als werktijden (meer) afgestemd op schooltijden. Wij stimuleren acties op het gebied van het activeren van nuggers.

Bijstandsgerechtigden

In november 2007 stonden er ruim 22.000 mensen geregisterd als werkloos werkzoekende (bron CWI). Een jaar eerder waren dat er nog ruim 5000 meer. Een groot deel van deze groep is al lange tijd werkloos. In tegenstelling tot een tijd geleden, is het een grote groep 45+ die niet meer aan de slag komt. Niet iedereen kan werken en dat zal zo blijven ook, maar er moeten meer kansen komen om uit een spiraal van op elkaar werkende problemen te komen. Soms met zorg of maatschappelijk, soms met een opleiding of een participatiebaan. Het kabinet heeft tijdens de participatietop van afgelopen najaar afgesproken meer mensen aan de slag te helpen. Met het actieplan 'iedereen doet mee' wil het kabinet in deze kabinetsperiode 20.000 mensen met een grote afstand tot de arbeidsmarkt aan de slag helpen. Het kabinet heeft hiertoe met de VNG afspraken gemaakt. Om tot een regionaal arbeidsmarktbeleid te komen en te kunnen functioneren als slagvaardige gesprekspartners van regionaal opererende partijen, zullen gemeenten hun beleids- en/of organisatiekracht regionaliseren. Voor de provincie Groningen zijn een drietal regio 's benoemd: Oost (zuid) Groningen, Noord (west) Groningen en Centraal Groningen. Deze regio 's oriënteren zich op hoe de wijze van samenwerking kan worden vormgegeven zodat er een effectievere aansluiting tussen vraag en aanbod met een beter matchingsresultaat kan worden bewerkstelligd. Relevante thema 's hierbij zijn: regionale arbeidsmarktanalyse, vraaggerichte/werkgeversbenadering, competentiegericht matchen, leer/werk loketten, samenwerking tussenonderwijs en bedrijfsleven. Betrokken partijen hierbij zijn overheden, CWI, UWV, het onderwijsveld, de sectoren/branches (bedrijfsleven) en private intermediairs/re-integratiebedrijven. Zo zullen er landelijk 10.000 (gesubsidieerde) brugbanen komen voor gedeeltelijk arbeidsongeschikten. Samen met gemeenten willen we ons de komende periode inspannen om de mensen uit het zgn. ijzeren bestand te activeren. Bijvoorbeeld met behulp van participatiebanen. Ons inziens kan de provincie bij het versterken van de regionale samenwerking een coördinerende en stimulerende rol vervullen. Overigens helemaal nieuw is deze tendens natuurlijk niet. Al enige jaren is in onze provincie het Regionaal Arbeidsmarkt Platform actief. Onlangs is dit platform uitgebreid met de Groningse en Drentse onderwijsinstellingen. Gemeenten, sociale partners en CWI waren al actief.

Ouderen

Tenslotte wordt de rek in de arbeidsmarkt ook gezocht in het langer doorwerken. Regelingen zoals de vervroegde uittreding en het prepensioen zijn door het kabinet fiscaal minder aantrekkelijk gemaakt. De vraag is nu, hoe kunnen oudere werknemers gestimuleerd worden om gemotiveerd langer door te blijven werken? Initiatieven en experimenten die zijn gericht op ouderen langer voor het arbeidsproces te behouden zoals leeftijdsbewust personeelsbeleid, grijs werkt, grijs voor groen e.d, willen we ondersteunen.

IV. Stimuleren van ondernemerschap

Wat willen we bereiken?

Ondernemerschap is een belangrijke voedingsbodem voor meer innovatie en groei van onze economie. In tegenstelling tot het begin van dit millennium zien nu steeds meer mensen ondernemerschap als een goed alternatief voor loondienst (Senter Novem, 2007). Toch blijkt er nog veel werk aan de winkel te zijn. Zo kijkt slechts 33 procent van de Nederlanders positief aan tegen het ondernemerschap. Afgezet tegen het percentage Amerikanen dat welwillend staat tegenover ondernemerschap (61 procent) is dit een zeer lage score. De weinig positieve houding van Nederlanders ten aanzien van ondernemerschap weerspiegelt zich in het relatief geringe aantal jonge ondernemers: 5 procent. Deze achterstand op het gebied van ondernemerschap is in het noorden van Nederland nog groter dan in de rest van Nederland. Dat het een belangrijk thema is blijkt ook het feit dat het stimuleren van ondernemerschap is opgenomen in zowel het regeerakkoord als in het collegeprogramma.

Het enthousiasmeren van potentiële ondernemers begint al in het onderwijs. Dit heeft naast het doel van meer starters, als even belangrijk doel, het ondernemender maken van leerlingen en studenten. Leerlingen en studenten zijn hier in het Noorden vaak meer afwachtend dan elders. Door het stimuleren van ondernemingszin en ondernemerschap, betreden de leerlingen en studenten beter uitgerust de arbeidsmarkt. Om deze redenen wil de provincie Groningen extra aandacht besteden aan het opstuwen van ondernemerschap.

Wat gaan we doen?

In 2006 hebben we een begin gemaakt met het project 'bevorderen ondernemerschap'. In dit project hebben we een netwerk rondom ondernemerschap opgezet met als doelstelling het creëren van bedrijvigheid en werkgelegenheid. Een netwerk dat de blik naar buiten richt en interactief met stakeholders rondom dit thema werkt aan het bevorderen van ondernemerschap in brede zin. Door ondernemerschap in een netwerkverband centraal te stellen is een nieuw perspectief ontstaan. Niet alleen door de rol van de provincie Groningen maar ook door de actieve betrokkenheid van alle stakeholders rondom het onderwerp ondernemerschap.

Hoe gaan we het doen?

De kracht van het netwerk zit hem in de omgang, de diversiteit en de connecties tussen de stakeholders. Samen met de stakeholders worden projecten en activiteiten ontwikkeld en uitgevoerd met als doel de mogelijke barrières voor ondernemerschap weg te nemen zodat er nieuwe kansen voor ontwikkeling en werkgelegenheid worden geboden. We richten ons op de volgende groepen (potentiële) ondernemers: potentiële starters in het onderwijs, startende ondernemers, doorstarters, gevestigde ondernemers en creatieve ondernemers.

Stakeholders uit dit netwerk hebben inmiddels verschillende netwerkproducten gerealiseerd. Enkele voorbeelden waarbij wij bij betrokken zijn:

- Ondernemers Academie Alfa-College
- Ondernemers Academie Noorderpoort College
- Project "bevorderen ondernemende houding" mbo studenten Noorderpoort College
- Subsidieregeling Ondernemerschap/Onderwijs projecten Spoor 1 en 2:
 - Centers of Entrepreneurship
 - Ondernemerschaps/onderwijsprojecten

Tevens is de provincie Groningen initiatiefnemer geweest in een samenwerkingsverband met de Rabobank Groningen, het Alfa-college en het Noorderpoortcollege. Gezamenlijk hebben deze partijen een microkredietprogramma gerealiseerd voor ondernemende MBO-studenten.

Momenteel werken verschillende stakeholders samen aan een aantal nieuwe initiatieven / projecten zoals een startersfonds HBO/WO niveau en het project Kansrijk Eigen Baas. Het doel is om het netwerk te blijven voorzetten en initiatieven die hieruit voortkomen te ondersteunen.

WAT GAAT HET KOSTEN? MENSEN EN MIDDELEN

Het cluster arbeidsmarkt bestaat uit 3,1 FTE verdeeld over 4 personen. Tijdelijk is daar 1 FTE aan toegevoegd (tot september 2008) voor de uitvoering van het project 'bevorderen ondernemerschap'

Hoeveel middelen hebben we tot onze beschikking om het actieprogramma en bijgevoegde projectenlijst uit te voeren en wat zijn de consequenties budgettair gezien?

De structureel beschikbare financiële middelen vinden we terug in het krediet arbeidsmarktbeleid. Hiervoor is jaarlijks een bedrag van € 200.000,-- gereserveerd tot en met 2012. Voor de uitvoering van het werkgelegenheidsregister is structureel een bedrag van (extra) € 62.000,-- beschikbaar. Met betrekking tot het traject "bevorderen ondernemerschap" (actielijn 4) is voor 2008 een bedrag ad € 70.000,-- beschikbaar. Tenslotte willen we voor projecten die onder de noemer Samenwerken in de Regio vallen jaarlijks een vast bedrag vrij maken. Als voorbeeld hiervan kan genoemd worden het project "actieprogramma Oost Groningen". Voor 2008 willen wij de vrijval van het project "Instapbanen Noord Nederland" ten bedrage van € 52.391,-- oormerken aan het Oost Groningse project. Voor 2009 en 2010 willen we per jaar € 100.000,-- beschikbaar stellen voor dit project.

Voorts zullen we putten uit financieringsbronnen zoals: Efro/Koers Noord, Interreg, gebiedsgerichte gelden zoals Leader, rijksmiddelen en co-financiering van partners.

Onderstaand wordt per actielijn van ons programma inzichtelijk gemaakt de stand van zaken met betrekking tot het krediet arbeidsmarktbeleid voor de jaren 2008 en 2009. Voor de periode 2010-2012 is nu nog niet goed aan te geven op welke projecten we zullen inzetten. Voor 2008 is een vrijwel volledig beeld te geven van de projecten die ten laste komen van het krediet arbeidsmarktbeleid. Zoals onderstaand wordt weergegeven is het krediet nauwelijks toereikend om onze ambities te kunnen waarmaken. We zullen dan ook zeer creatief moeten omgaan met het benutten van andere financieringsbronnen. De Staten zullen jaarlijks geïnformeerd worden in dezen.

Krediet Arbeidsmarktbeleid

	2008	2009
structureel	200.000	200.000
<u>Actielijn 1</u>		
project Recruiting Noord	4.500	
<u>Actielijn 2</u>		
project Onderzoek schoolverlaters	20.000	
project platform BBL Bouw	15.000	
project ontwikkelings- traject (V)MBO docenten/ bedrijfsleven	20.000	
project VMBO carrousel Breed Oost Groningen	25.000	

vervolg Krediet Arbeidsmarktbeleid

	2008	2009
	115.500	200.000
project actieplan bestrijden voortijdig schoolverlaten	7.500	7.500
project Open dag techniek	4.500	
project Beurs Werk in uitvoering	3.000	
<u>Actielijn 3</u>		
Project Werken in de Zorg na je 50 ^e	14.000	14.000
Project Job Explosion	9.375	
Project ETV	10.000	
Project Zorg voor Werk II	14.127	
Project Kleurrijk Thuishuis	22.500	
Project Matriamarkt	31.200	
Project Scoor een hattrick	6.000	
<u>Actielijn 4</u>		
Betreft krediet Ondernemerschap; staat los van het krediet arbeidsmarkt		
<u>Actielijn 5</u>		
Project Economie in het Noorden.nl (voormalige website arbeidsmarkt Groningen)	25.000	25.000
Noordelijke Arbeidsmarkt-verkenning	7.500	7.500
<u>Actielijn 6</u>		
Samenwerking in de regio: project Oost Groningen	-----	100.000
Project Innovative Foresight planning (Interreg IVB)	-----	21.334
Negatief saldo 2008		39.202
TOTAAL :	-39.202	-14.536

LIJST MET AFKORTINGEN

BBL	Beroepsbegeleidende leerweg (1 dag naar school, 4 dagen aan het werk)
BOL	Beroepsopleidende leerweg (5 dagen in de week naar school)
BTO	Bedrijfstak Overleg
BVP	Basisvorming Praktijk
CAB	Centrum voor Arbeid en Beleid
CITO	Centraal Instituut voor Toetsontwikkeling
CMO	Centrum voor Maatschappelijke Ontwikkeling
CWI	Centrum voor Werk en Inkomen
ESF	Europees Sociaal Fonds
EVC	Eerder Verworven Competenties
EFRO	Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling
HBO	Hoger Beroepsonderwijs
HRM	Human Resource Management
MBO	Middelbaar Beroeps Onderwijs
MKB	Midden- en KleinBedrijf
NOM	Noordelijke Ontwikkelingsmaatschappij
NUGG'er	Niet uitkeringsgerechtigde
KvK	Kamer van Koophandel
O&O fondsen	Opleidings- en ontwikkelingsfondsen
RIB	Reïntegratie Bedrijf
RAP	Regionaal Arbeidsmarkt Platform
ROC	Regionaal opleidingscentrum
RPA	Regionaal Platform Arbeidsmarkt
ROA	Research centrum voor opleiding en arbeid
RUG	Rijksuniversiteit Groningen
SNN	Samenwerkingsverband Noord-Nederland
SUWI	Structuur Uitvoering Werk en Inkomen
UWV	Uitvoering Werknemers Verzekeringen
VMBO	Vorbereidend Middelbaar Beroepsonderwijs
VNG	Vereniging Nederlandse Gemeenten
WO	Wetenschappelijk Onderwijs

PROJECTENLIJST

In deze lijst zijn de activiteiten en projecten opgenomen waarbij we als provincie betrokken zijn. Ook projecten die we vanuit de provincie willen initiëren zijn hierin opgenomen. De projecten zijn gerangschikt onder de verschillende actielijnen. Projecten die zich richten op informatie & onderzoek en samenwerking in de regio zijn zover mogelijk opgenomen in de eerste vier actielijnen. Als dit niet mogelijk is, zijn de projecten onder twee randvoorwaardelijke actielijnen opgenomen (V en VI).

I INVESTEREN IN DE KWALITEIT VAN DE BEROEPSBEVOLKING

Naam project:	Kenniscentrum sociale innovatie Noord Nederland
Inhoud:	Sociale innovatie richt zich op de vernieuwing van de arbeidsorganisatie en het maximaal benutten van competenties, gericht op het verbeteren van de bedrijfsprestaties en ontplooiing van talent. In Noordelijk verband slaan de kennisinstellingen en het bedrijfsleven de handen ineen door de oprichting van één kenniscentrum.
Kosten:	P.M.
Financieringsbronnen:	Koers Noord/EFRO
Samenwerkingspartners:	Noordelijke hogescholen en bedrijfsleven
Status project:	In voorbereiding
Uitvoeringstermijn:	2008-2011
Naam project:	Leren Werken
Inhoud:	Bevorderen van het gebruik van EVC en duale trajecten (leren en werken). Resultaten 2007: 650 duale trajecten (combineren van werken en leren) en 870 EVC trajecten. Voor 2008 is een vervolg traject gestart waarbij de nadruk komt te liggen op een verdere uitbouw van de loketten (van 1 naar 4) en een intensieve werkgeversaanpak.
Kosten:	€ 800.000,-- ; waarvan € 500.000,-- van de landelijke projectdirectie Leren en Werken en € 300.000,-- van de participerende partijen
Financieringsbronnen:	Capaciteit cluster arbeidsmarkt
Samenwerkingspartners:	Onderwijsinstellingen, gemeenten, CWI, MKB Noord, RAP 's en provincie
Status project:	In uitvoering
Uitvoeringstermijn:	2008-2009
Naam project:	Agenda van de Veenkoloniën: "Scholing en werk"
Inhoud:	Uitkomst bestuurlijke conferentie d.d. 30-11-2007: -scholing en werk wordt als thema gecontinueerd -verbeteractie m.b.t. registratie en monitoring schooluitval -haalbaarheidstoets projecten "Jobacademie" en "duurzaam leren in de Veenkoloniën". Totale bijdrage door de provincie Groningen is € 175.000 per jaar
Kosten:	Capaciteit cluster arbeidsmarkt
Financieringsbronnen:	Budget Agenda voor de Veenkoloniën
Samenwerkingspartners:	Gemeenten Veenkoloniën en provincies Drenthe en Groningen
Status project:	In uitvoering
Uitvoeringstermijn:	2008-2010; terugkoppeling stand van zaken bestuurlijke conferentie medio november 2008

Naam project:	Talentregeling
Inhoud:	In navolging van de HRM regeling, wordt door de drie provincies voor de huidige periode een 'Talentregeling' opgesteld. Bedrijven in het MKB in Noord Nederland kunnen in deze regeling subsidie krijgen voor activiteiten gericht op 'verbetering van de werking van de arbeidsmarkt' door het bevorderen van professionalisering van het personeelsmanagement en de inzetbaarheid van werknemers in het arbeidsproces.
Kosten:	1.000.000 per jaar
Financieringsbronnen:	Koers Noord/EFRO
Samenwerkingspartners:	Provincies, SNN
Status project:	In voorbereiding
Uitvoeringstermijn:	Medio/najaar 2008-2013

II TALENTONTWIKKELING

Naam project:	Recruiting Noord
Inhoud:	Een tweedaags carrière evenement waar talentvolle hoger opgeleide studenten uit Noord Nederland zich kunnen oriënteren op de arbeidsmarkt. Tijdens dit evenement presenteren ruim zestig in het noorden opererende bedrijven zich aan de hoger opgeleide studenten die zich oriënteren op de arbeidsmarkt of op zoek zijn naar een stageplaats of afstudeeronderzoek. het doel is om de hoger opgeleide studenten voor het noorden te behouden en daarmee de "braindrain" te voorkomen.
Kosten:	Totale kosten € 111.000,--; subsidie provincie Groningen € 4.500,--.
Financieringsbronnen:	Budget arbeidsmarktbeleid
Samenwerkingspartners:	VNO NCW Noord, No Boring Events en deelnemende bedrijven
Status project:	Afgerond
Uitvoeringstermijn:	5 en 6 maart 2008

Naam project:	Voorkomen en bestrijden van laaggeletterdheid
Inhoud:	Aangenomen wordt dat in de provincie Groningen plm. 10,5 % van de bevolking moeite heeft met lezen en schrijven. Een deel van deze groep functioneert redelijk en heeft gewoon een baan. In samenwerking met Biblionet en de Stichting Lezen heeft de provincie op 26 oktober 2007 een werkconferentie laaggeletterdheid georganiseerd. Op dit moment oriënteren we ons of we tot vervolgstappen kunnen komen waarbij ook het bedrijfsleven wordt betrokken.
Kosten:	P.M. Mogelijk wordt de provincie om een bijdrage gevraagd
Financieringsbronnen:	Krediet arbeidsmarktbeleid
Samenwerkingspartners:	Biblionet, regio centraal Groningen, FNV en bedrijfsleven
Status project:	In voorbereiding
Uitvoeringstermijn:	2008-2011

Naam project:	Bedrijfsgerichte Actie Techniek en Scholing
Inhoud:	Hoofddoel is het versterken van de samenwerking tussen onderwijs en bedrijfsleven in de Eemsdelta door de ontwikkeling

	van een methodiek "marktgericht opleiden" (algemeen operationeel technicus: AOT) waardoor de instroom van technisch personeel met de juiste kwalificaties voldoet aan de vraag van het bedrijfsleven.
Kosten:	€ 350.000,-; bijdrage EFRO € 105.000,-
Financieringsbronnen:	Koers Noord/EFRO
Samenwerkingspartners:	Verschillende bedrijven: NUON, Teijin Aramid, Akzo Nobel, Delesto, Electrabel, Dow en Stork; Noorderpoortcollege
Status project:	In voorbereiding
Uitvoeringstermijn:	2008-2011
Naam project:	Platform BBL samenwerkingsverbanden Bouwgerelateerde beroepen
Inhoud:	Het project beoogt een gezamenlijk optrekken van de samenwerkingsverbanden van de zg. bouwgerelateerde beroepen. Uitgangspunt hierbij is het afstemmen en coördineren van wervingsactiviteiten en voorlichting in de regio. Doel is het op een efficiënte manier screenen en plaatsen van de beschikbare kandidaten op een voor hun passende arbeidsplaats, een zg. sluitende aanpak.
Kosten:	Totale kosten € 132.600,-; provinciale bijdrage € 15.000,-
Financieringsbronnen:	Krediet arbeidsmarktbeleid
Samenwerkingspartners:	ROI Noord, Elektrowerk Noord, SPOS Groningen/Drenthe (schildersbranche), SPOS Friesland (schildersbranche), SSpB Groningen (bouwbranche), OCB Drenthe (bouwbranche), Technopark (hout en meubelbranche), SPG Infra noord (Infra branche)
Status project:	In voorbereiding
Uitvoeringstermijn:	April/mei 2008-2010
Naam project:	Interreg 4c: -Franchise4women -Up4ajob
Inhoud:	Het Interreg 4c programma kent drie belangrijke voorwaarden voor regionale ontwikkeling en innovatie: -kennis opbouw door onderzoek en ontwikkeling –investeren in menselijk kapitaal -connectie met partners, netwerken. Hoofddoelstelling is het uitwisselen en opbouwen van kennis door partnerschappen over heel Europa. Beide projectaanvragen hebben betrekking op het onderwerp toeleiding naar scholing en arbeid.
Kosten:	p.m.
Financieringsbronnen:	Interreg, fonds cofinanciering REP/blok B, krediet arbeidsmarktbeleid
Samenwerkingspartners:	RBO/CMO/UMCG en andere (nog niet bekende) partijen
Status project:	In voorbereiding
Uitvoeringstermijn:	Besluitvorming over deelname aan project 2 ^e helft 2008
Naam project:	Ontwikkelingstraject (V)MBO docenten en bedrijfsleven
Inhoud:	Vanuit de praktijk wordt ervaren dat de contacten tussen docenten (stagebegeleiders) (V)MBO en het bedrijfsleven soms matig verlopen. Ook is het bedrijfs economische voordeel van het in dienst hebben van een stagiaire of BBL'er vaak onvoldoende bekend bij het bedrijfsleven. Voor de docenten en stagebegeleiders die veel contacten met het bedrijfsleven hebben is een ontwikkelingstraject tot stand gekomen waarbij

	aandacht wordt geschonken aan: -financiële aspecten -relatiebeheer -sociale vaardigheden en gesprekstechnieken. Totale kosten € 138.000,--; provinciale bijdrage 20.000,--
Kosten:	Krediet arbeidsmarktbeleid
Financieringsbronnen:	ROC 's: Alfa College, Noorderpoort College, Menso Altingh en AOC
Samenwerkingspartners:	
Status project:	In uitvoering
Uitvoeringstermijn:	2008
Naam project:	Bedrijfs Tak Overleg (BTO) Metaal, Elektro, installatietechniek gemeente Groningen
Inhoud:	In het BTO maken onderwijsinstellingen en bedrijfsleven d.m.v. een activiteitenplan concreet afspraken over: docentencontacten met bedrijven, docentenstages, scholing voor docenten niveau 4, gastlessen, leerling stages, bedrijfsbezoeken voor leerlingen, panel human technology, VCA
Kosten:	BTO kosten variëren van € 6.000,-- tot € 11.000,-- op jaarbasis; Kompas subsidie 50% v/d kosten (bedrijfsleven en onderwijs ieder ¼ v/d kosten)
Financieringsbronnen:	Kompas voor het Noorden, krediet arbeidsmarktbeleid
Samenwerkingspartners:	12 bedrijven, Kenteq, De Hamrik, Mondriaan, De Vinkenborgh, Noorderpoortcollege en Alfa College
Status project:	In uitvoering
Uitvoeringstermijn:	2008 (functioneert sinds 2003/2004)
Naam project:	BTO Metaal, elektro, installatietechniek Eemsdelta
Inhoud:	In het BTO maken onderwijsinstellingen en bedrijfsleven d.m.v. een activiteitenplan concreet afspraken over: docentencontacten met bedrijven, panels over invulling praktijkvakken, diverse bedrijfsbezoeken voor leerlingen en docenten, sponsoring bedrijfskleding en deelname v/d bedrijven aan open dagen
Kosten:	BTO kosten variëren van € 6.000,-- tot € 11.000,-- op jaarbasis; Kompas subsidie 50% v/d kosten (bedrijfsleven en onderwijs ieder ¼ v/d kosten)
Financieringsbronnen:	Kompas voor het Noorden
Samenwerkingspartners:	17 bedrijven, Fivelcollege en Noorderpoortcollege
Status project:	In uitvoering
Uitvoeringstermijn:	2008 (functioneert sinds 2005)
Naam project:	BTO Bouw Eemsdelta
Inhoud:	In het BTO maken onderwijsinstellingen en bedrijfsleven d.m.v. een activiteitenplan concreet afspraken over: docentencontacten met bedrijven, panels over invulling praktijkvakken, diverse bedrijfsbezoeken voor leerlingen en docenten, stages voor leerlingen
Kosten:	BTO kosten variëren van € 6.000,-- tot € 11.000,-- op jaarbasis; voor het BTO sector Bouw is geen Kompas subsidie verstrekt; de provinciale bijdrage bedraagt plm. de helft v/d kosten
Financieringsbronnen:	Krediet arbeidsmarktbeleid
Samenwerkingspartners:	Diverse bedrijven en enkele onderwijsinstellingen
Status project:	In uitvoering
Uitvoeringstermijn:	2008 (functioneert sinds 2007)

Naam project:	BTO Kinderwerk Eemsdelta
Inhoud:	In het BTO maken onderwijsinstellingen en instellingen gericht op kindwerk d.m.v. een activiteitenplan concreet afspraken over: docentencontacten met bedrijven, panels over invulling praktijkvakken, diverse bezoeken aan instellingen voor leerlingen en docenten, stages voor leerlingen
Kosten:	BTO kosten variëren van € 6.000,-- tot € 11.000,-- op jaarbasis; voor het BTO Kinderwerk is geen Kompas subsidie verstrekt; de provinciale bijdrage bedraagt plm. de helft v/d kosten
Financieringsbronnen:	Krediet arbeidsmarktbeleid
Samenwerkingspartners:	Diverse instellingen zoals kinderopvang, peuterspeelzaal, basisscholen, sociaal agogisch onderwijs
Status project:	In uitvoering
Uitvoeringstermijn:	2008 (functioneert sinds 2007)
Naam project:	BTO Metaal, elektro en installatietechniek Stadskanaal
Inhoud:	In het BTO maken onderwijsinstellingen en bedrijfsleven d.m.v. een activiteitenplan concreet afspraken over: docentstages, schoolstages voor ondernemers, werkvloeroverleg, bedrijfsbezoeken voor docenten, Jobexplosion, promotie techniek basisonderwijs
Kosten:	BTO kosten variëren van € 6.000,-- tot € 11.000,-- op jaarbasis; Kompas subsidie 50% v/d kosten (bedrijfsleven en onderwijs ieder 1/4 v/d kosten)
Financieringsbronnen:	Kompas voor het Noorden
Samenwerkingspartners:	12 bedrijven, Kenteq, Noorderpoortcollege
Status project:	In uitvoering
Uitvoeringstermijn:	2008 (functioneert sinds 2006)
Naam project:	Technasium
Inhoud:	Het Technasium is een nieuwe onderwijsstroom in Havo en VWO gericht op de technische vakken onderzoek en ontwerpen. In de provincie Groningen is het Technasiumconcept (bouw van werkplaatsen) op een vijftal scholen ingevoerd.
Kosten:	€ 400.000,-- Interreg; provinciale middelen € 400.000,--
Financieringsbronnen:	Interreg 3a, reserve cofinanciering Kompas, extra middelen voorjaarsnota 2006
Samenwerkingspartners:	5 Havo/VWO scholen provincie Groningen
Status project:	In uitvoering
Uitvoeringstermijn:	2006-2008
Naam project:	BBL banen provincie Groningen
Inhoud:	Vanuit maatschappelijk oogpunt en in het kader van het vervullen van een voorbeeldfunctie heeft de provincie Groningen zich voorgenomen om ten minste 10 BBL banen te creëren (administratief niveau 1 en 2); inmiddels zijn de eerste 6 banen ingevuld.
Kosten:	p.m.
Financieringsbronnen:	Concernmiddelen
Samenwerkingspartners:	Provincie Groningen intern
Status project:	In uitvoering
Uitvoeringstermijn:	2007-2009

Naam project:	VMBO Carrousel Breed Oost-Groningen
Inhoud:	VMBO Carrousel is een aanvullende methode van beroepsoriëntatie voor leerlingen in het derde en vierde jaar van het VMBO. Met als doel ervoor zorgen dat leerlingen een gemotiveerde beroeps- en opleidingskeuze maken, minder snel uitvallen in het MBO, hun opleiding afmaken en een goede start maken op de arbeidsmarkt. VMBO Carrousel Breed heeft als belangrijk kenmerk dat de bedrijfsbezoeken zich niet beperken tot één sector. Het is een project waaraan 12 kenniscentra en 4 VMBO scholen in Oost-Groningen meewerken (circa 430 leerlingen) en diverse bedrijven.
Kosten:	Totale kosten € 173.000,--; provinciale subsidie € 25.000,--
Financieringsbronnen:	Krediet arbeidsmarktbeleid en Onderwijskrediet
Samenwerkingspartners:	Kenniscentra, VMBO scholen en bedrijfsleven
Status project:	In uitvoering
Uitvoeringstermijn:	2006-2008
Naam project:	Actieplan bestrijden voortijdig schoolverlaten Groningen
Inhoud:	Doelstelling is om aansluitend op bestaande initiatieven door middel van een extra inspanning, zoveel mogelijk jongeren te begeleiden naar een startkwalificatie. Actiethema 's zijn: <ol style="list-style-type: none"> 1. preventie in onderwijs: minder meldingen voortijdig schoolverlaten 2. doelgroep: alle voortijdig schoolverlaters in beeld krijgen 3. monitoring, rapportage en sturingsinformatie 4. procedures in de samenwerking met ketenpartners: stroomlijnen en versnellen 5. leerwerkplekken: meer leerbanen creëren en maatwerk bieden 6. kwalificatieplicht en leerwerkplicht: samen met gemeenten organiseren 7. uitwisselen verzuim- en inschrijfgegevens: introductie internetportalen
Kosten:	Totale kosten: € 150.000,-- (3 jaar); subsidie € 45.000,-- (3 jaar)
Financieringsbronnen:	Krediet arbeidsmarktbeleid en Onderwijskrediet
Samenwerkingspartners:	Drie RMC 's
Status project:	In uitvoering
Uitvoeringstermijn:	2008-2010
Naam project:	Open dag Techniek
Inhoud:	Om de keuze voor techniek te stimuleren is er een open dag Techniek georganiseerd voor: (V)MBO scholen uit de stad en provincie Groningen, alle werkzoekenden uit de provincie Groningen die bij het CWI staan ingeschreven voor een baan in de techniek en productiewerk. Locatie: bedrijventerrein Zuid Oost te Groningen.
Kosten:	Totale kosten: € 20.000,--; provinciale bijdrage € 4.500,--
Financieringsbronnen:	Krediet arbeidsmarktbeleid
Samenwerkingspartners:	Alfa College, Noorderpoortcollege, CWI, technische Kenniscentra, Werk en Vakmanschap, MKB Noord, Vereniging Bedrijvenpark Zuidoost, gemeente Groningen en provincie
Status project:	Afgerond
Uitvoeringstermijn:	24 januari 2008

Naam project:	Beurs "Werk en Uitvoering"
Inhoud:	Op de beurs ontmoeten werkgevers en scholen voor VMBO en MBO in de provincie Groningen elkaar voor het uitwisselen van stageplaatsen, leer-werkplaatsen, gastdocentschappen, klusprojecten, stageplaatsen, praktijkopdrachten, BBL, onderzoeken etc.
Kosten:	Totale kosten: € 17.696,--; bijdrage provincie € 3.000,--
Financieringsbronnen:	krediet arbeidsmarktbeleid
Samenwerkingspartners:	Alfa College, Noorderpoort College, Winkler Prins, Menso Alting College, gemeente Groningen en provincie
Status project:	Afgerond
Uitvoeringstermijn:	11 maart 2008

III VERGROTEN ARBEIDSPARTICIPATIE

Naam project:	Werken in de zorg na je 50^e
Inhoud:	Hoofddoel: inventarisatie en analyse van 50+ leeftijdsbewust personeelsbeleid bij werknemers en werkgevers van zorginstellingen op basis waarvan aanbevelingen worden gedaan aan zorginstellingen om hun beleid te verbeteren
Kosten:	Raming: € 66.705,--; mogelijke bijdrage provincie ad € 28.000,--
Financieringsbronnen:	krediet arbeidsmarktbeleid en stimuleringsfonds zorg
Samenwerkingsverband:	Vereniging voor Verpleegkundigen en Verzorgenden (V&VN), Vilans (kennisorganisatie langdurige zorg), Ministerie van VWS
Status project:	In voorbereiding
Uitvoeringstermijn:	Medio 2008

Naam project:	Job Explosion 2008 (Oost Groningen)
Inhoud:	Tweejaarlijkse beurs waar werkzoekenden, herintreders, schoolverlaters, middelbare scholieren, huidige en toekomstige (V)MBO en HBO studenten en groepen 8 van het basisonderwijs zich kunnen oriënteren op het gebied van studies en banen. Hierbij wordt actief informatie verzameld over toekomstige beroepsmogelijkheden, de huidige en toekomstige arbeidsmarkt vraag en de bijbehorende mogelijkheden op het terrein van scholing en leerwerkstages.
Kosten:	Totale kosten: € 187.500,--; provinciale subsidie € 9.375,--
Financieringsbronnen:	Krediet arbeidsmarktbeleid
Samenwerkingspartners:	Stichting Job Explosion in samenwerking met Go Evenementen & Communicatie
Status project:	In voorbereiding
Uitvoeringstermijn:	16 en 17 april 2008

Naam project:	ETV.nl (educatie televisie provincie Groningen)
Inhoud:	ETV is een project waarbij RTV Noord en het Noorderpoort College mensen proberen te bereiken die een grote leerachterstand hebben en daardoor niet of onvoldoende kunnen participeren in de maatschappij. Het doel is deze mensen te stimuleren om iets aan deze achterstand te doen. Na een succesvolle pilotperiode 2006-medio 2007 zal een vervolgproject starten m.b.t. de thema 's: 1. taalontwikkeling bij jonge kinderen 2. mijn veiligheid 3. werken in de techniek 4. WMO 5. jongeren en geldzorgen.
Kosten:	Totale kosten € 290.408,--; bijdrage provincie € 10.000,--.

Financieringsbronnen: krediet arbeidsmarktbeleid
 Samenwerkingspartners: RTV Noord, Noorderpoortcollege
 Status project: In uitvoering
 Uitvoeringstermijn: 1 juli 2007 - 1 juli 2008

Naam project:**Zorg voor Werk II**

Inhoud: De vergrijzing in het Noorden van Nederland brengt een stijgende vraag naar arbeidskrachten met zich mee. De voorspelling is dat zonder een extra inzet op termijn het tekort aan arbeidskrachten met personen van buiten de regio zal moeten worden aangevuld. Doelstelling project is om met een groot aantal gemeenten, UWV en zorginstellingen samen te werken en minimaal 40 nieuwe medewerkers aan het werk te helpen in de zorg om een deel van het te verwachten arbeidstekort in 2009 op te lossen.

Kosten: € 56.000, waarvan € 14.127 provinciale bijdrage
 Financieringsbronnen: Krediet arbeidsmarktbeleid
 Samenwerkingspartners: Stichting Duizendpoot, UMCG, Martiniziekenhuis, ROC 's, Zorgplein Noord, provincies Drenthe en Groningen
 Status project: In uitvoering
 Uitvoeringstermijn: 2006-2008

Naam project:**Kleurrijk Thuishuis**

Inhoud: Doelstelling project: 1. Vergroten van de arbeidsparticipatie van allochtone vrouwen die soms niet eerder reguliere arbeid hebben verricht. 2. Vergroten van economische zelfstandigheid van allochtone vrouwen (d.m.v. EVC, scholing en resulterend in zelfstandig ondernemerschap in de kinderopvang); van de 50 startende vrouwen zullen er naar verwachting 10 zich vestigen als zelfstandig ondernemer met een eigen Thuishuis in de kinderopvang.

Kosten: Totale kosten € 212.900,--; provinciale bijdrage 22.500,--
 Financieringsbronnen: Krediet arbeidsmarktbeleid
 Samenwerkingspartners: Onder meer: Alfa College, Multicultureel Vrouwencentrum Jasmijn, stichting Thuishuis, Kenniscentrum Multicultureel Groningen, Kamer van Koophandel, GGD Groningen, OOG radio en tv, TV Noord
 Status project: In uitvoering
 Uitvoeringstermijn: 2008-2010

Naam project:**Matriamarkt**

Inhoud: Doel is om vrouwen in kwetsbare economische, sociale en/of culturele posities te stimuleren om economisch zelfstandig te worden. D.m.v. maatgericht aanbieden van zorg en persoonlijke dienstverlening. Aan het project kunnen provinciebreed 15 tot 20 vrouwen meedoen vanuit een uitkeringssituatie.

Kosten: Totale kosten € 83.700,--; provinciale bijdrage € 31.200,--
 Financieringsbronnen: Krediet arbeidsmarktbeleid
 Samenwerkingspartners: Multicultureel Vrouwencentrum Jasmijn, Alfa College, Bamboe Coaching en Training, Woningbouwcorporatie IN
 Status project: In uitvoering
 Uitvoeringstermijn: 2008

Naam project:	"Scoor een hattrick"
Inhoud:	Het organiseren van een speeddate bijeenkomst in samenwerking met FC Groningen met als doel het realiseren van een koppeling tussen werkzoekende supporters en sponsors van FC Groningen.
Kosten:	Totale kosten: € 25.000,-; provinciale bijdrage ter hoogte van € 6.000,-
Financieringsbronnen:	Krediet arbeidsmarktbeleid
Samenwerkingspartners:	FC Groningen, van Gieseesteijn, gemeente Groningen en provincie
Status project:	Afgerond
Uitvoeringstermijn:	25 maart 2008

IV STIMULEREN ONDERNEMERSCHAP

Naam project:	www.SamenOndernemenInGroningen.nl
Inhoud:	Om op een overzichtelijke en directe wijze de informatievoorziening richting stakeholders (netwerk 'Bevorderen Ondernemerschap') in te richten zal een website opgezet worden. Deze website zal o.a. dienen als een 'web-community' waarop stakeholders informatie en kennis kunnen delen. Via de website worden ondernemers enerzijds op de hoogte gehouden van ontwikkelingen in de breedste zin van het woord en anderzijds zal de website een 'ontmoetingsplaats' worden voor stakeholders.
Kosten:	€20.000,-
Financieringsbronnen:	Krediet bevorderen ondernemerschap
Samenwerkingspartners:	Provincie Groningen (initiator) en diverse netwerkpartijen
Status project:	In voorbereiding
Uitvoeringstermijn:	Start voorjaar 2008

Naam project:	Centers of Entrepreneurship
Inhoud:	Op grond van de subsidieregeling Ondernemerschap en onderwijs 2007 is het Noordelijk project Centers of Entrepreneurship ingediend. De doelstelling van het project is om ondernemersvaardigheden in het onderwijsprogramma te verankeren. Een Centre of Entrepreneurship richt zich op het regisseren, organiseren en faciliteren van multidisciplinair en instellingsbreed ondernemerschapsonderwijs met als doel binnen de gehele onderwijsinstelling en tussen onderwijsinstellingen ondernemerschap te stimuleren. De markt moet hierbij worden betrokken. Het ingediende subsidieverzoek is niet gehonoreerd waardoor het plan in aangepaste vorm zal worden opgezet.
Kosten:	P.M.
Financieringsbronnen:	Nog niet bekend
Samenwerkingspartners:	RUG, Hanze Hogeschool, Universiteit Twente, Hogescholen te Drenthe, Friesland en Overijssel
Status project:	In voorbereiding
Uitvoeringstermijn:	2008-2010

Naam project:	Code06
Inhoud:	Innovatieve ideeën van opdrachtgevers ontwikkelen tot levensvatbare concepten. Het aanbieden van uitdagende en

kwalitatief hoogwaardige stage- en afstudeerplaatsen aan studenten. Het in contact brengen van studenten met organisaties uit Noord-Nederland en hiermee het gat te dichten tussen afgestudeerden en de arbeidsmarkt.
 Kosten: €2.500,- stimuleringsbijdrage
 Financieringsbronnen: Krediet bevorderen ondernemerschap
 Samenwerkingspartners: Code06, Hanzehogeschool Groningen, Gemeente Groningen, Randstad, Concept 7, Plas & Bossinade, KPMG, ABN-AMRO Bank
 Status project: In uitvoering
 Uitvoeringstermijn: 2008-2009

Naam project:**Business Match Groningen**

Inhoud:

Business Match Groningen is een stichting door en voor studenten die zich richt op de bevordering van ondernemerschap binnen de Hanzehogeschool Groningen. Uitgangspunt van Businessmatch is dat de praktijk van het ondernemen binnen de opleiding meer aan bod moet komen. In 2007 en 2008 biedt Businessmatch een programma aan voor studenten waarin externe partijen een deel van het onderwijsprogramma verzorgen. Studenten zetten tijdens hun Minor Business Class samen een eigen bedrijf op.

Kosten: €2.500,- stimuleringsbijdrage 2008
 Financieringsbronnen: Krediet bevorderen ondernemerschap
 Samenwerkingspartners: Stichting Business Match Groningen, Hanzehogeschool, Gemeente Groningen, Rabobank Groningen
 Status project: In uitvoering
 Uitvoeringstermijn: 2008

Kosten: €2.500,- stimuleringsbijdrage 2008
 Financieringsbronnen: Krediet bevorderen ondernemerschap
 Samenwerkingspartners: Stichting Business Match Groningen, Hanzehogeschool, Gemeente Groningen, Rabobank Groningen
 Status project: In uitvoering
 Uitvoeringstermijn: 2008

Naam project:**Microkrediet voor ondernemende MBO-studenten**

Inhoud:

Persoonlijke financiering tot € 10.000,- door Rabobank Groningen met 50% borgstelling (provincie Groningen). Aanvragen alleen mogelijk via onderwijsinstelling. Advies van de onderwijsinstelling is van belang bij beoordeling aanvraag. Onderwijsinstellingen verzorgen persoonlijke begeleiding, o.a. door ervaren ondernemers als coach in te zetten. Inmiddels zijn de eerste microkredieten verstrekt. De officiële uitreiking zal plaatsvinden medio april 2008.

Kosten: P.M.
 Financieringsbronnen: Krediet bevorderen ondernemerschap
 Samenwerkingspartners: Alfa-college, Noorderpoortcollege, Rabobank Groningen
 Status project: In uitvoering
 Uitvoeringstermijn: 2007 - 2008

Kosten: P.M.
 Financieringsbronnen: Krediet bevorderen ondernemerschap
 Samenwerkingspartners: Alfa-college, Noorderpoortcollege, Rabobank Groningen
 Status project: In uitvoering
 Uitvoeringstermijn: 2007 - 2008

Naam project:**Stimuleren ondernemend gedrag MBO studenten**

Inhoud:

Doelstelling van het project is om bij MBO studenten ondernemend gedrag te bevorderen en te stimuleren d.m.v. het uitvoeren van onorthodoxe praktijkopdrachten.

Kosten: Totale kosten € 60.000,-; provinciale bijdrage € 21.500,-
 Financieringsbronnen: Krediet bevorderen ondernemerschap
 Samenwerkingspartners: Noorderpoortcollege, van Giesesteijn
 Status project: In uitvoering
 Uitvoeringstermijn: 2007-2008

Kosten: Totale kosten € 60.000,-; provinciale bijdrage € 21.500,-
 Financieringsbronnen: Krediet bevorderen ondernemerschap
 Samenwerkingspartners: Noorderpoortcollege, van Giesesteijn
 Status project: In uitvoering
 Uitvoeringstermijn: 2007-2008

Naam project: **Ondernemersacademie Noorderpoortcollege**
Inhoud: De Noorderpoort Ondernemersacademie is voor MBO-studenten die in september 2007 in het laatste jaar zitten van een niveau 4 opleiding en willen investeren in hun ondernemerstoekomst. Studenten kunnen naast het reguliere lesprogramma dit programma volgen. De gemiddelde studiebelasting is 5 uur. In dit 10 maanden durende programma volgt de student workshops van externe experts op het gebied van ondernemerschap en stelt de student samen met een externe coach een businessplan op.
Kosten: Totale kosten € 80.000,--. Provinciale bijdrage € 20.000,--
Financieringsbronnen: Krediet bevorderen ondernemerschap
Samenwerkingspartners: Noorderpoortcollege
Status project: In uitvoering
Uitvoeringstermijn: 2007-2009

Naam project: **Ondernemersacademie Alfa College**
Inhoud: Belangrijke hoofdlijn van het programmaplan 'OndernemersAcademie' betreft het bevorderen van ondernemerschap. De activiteiten die hier onder vallen zijn:
 1. het ontwikkelen van een curriculum ondernemerschap, en lesbrief ondernemerschap;
 2. het verder integreren van een incubator voor startende bedrijven in het onderwijs;
 3. het verzorgen van lezingen;
 4. ondernemerschap beschikbaar voor en afstemmen op de andere regio's het zogenaamde gebruikersnetwerk;
 5. ondernemerscafé;
 6. microkredieten;
 7. participatie Provinciaal Platform.
Kosten: Totale kosten € 115.000,--; provinciale bijdrage € 27.000,-
Financieringsbronnen: Krediet bevorderen ondernemerschap
Samenwerkingspartners: Alfa-college
Status project: In uitvoering
Uitvoeringstermijn: 2008 en verder

Naam project: **Grenzüberschreitender Unternehmerinnen**
Inhoud: Project waarin vrouwelijke zelfstandige ondernemers ervaringen op het gebied van ondernemerschap gaan uitwisselen. Men gaat met name kijken of projecten die lopen in Nederland of Duitsland kunnen worden uitgebreid naar de hele regio.
 Toegevoegde waarde van dit project:
 1. werkgelegenheid en leefbaarheid op platteland versterken;
 2. een grensoverschrijdend netwerk opzetten van activiteiten zodat de ondernemers kennis kunnen maken met producten en diensten aan weerszijden van de grens.
Kosten: Totale kosten: € 50.000,-; provinciale bijdrage € 5.000,-
Financieringsbronnen: Interreg IVA, Krediet bevorderen ondernemerschap
Samenwerkingspartners: Centrum voor Maatschappelijke Ontwikkeling (CMO) en de Landkreis Leer (Zentrum für Arbeit) CMO Groningen
Status project: In uitvoering
Uitvoeringstermijn: 2008 en verder

Naam project:	Stakeholdersbijeenkomsten Bevorderen Ondernemerschap
Inhoud:	Tijdens deze (netwerk-) bijeenkomsten vindt er afstemming en uitwisseling van informatie en kennis plaats tussen de verschillende plateaus uit het ondernemerschapnetwerk. In het netwerk bevorderen Ondernemerschap participeren plm. 150 deelnemers. Tijdens stakeholdersbijeenkomsten wordt o.a. terugkoppeling gegeven van recente ontwikkelingen binnen de plateaus.
Kosten:	P.M.
Financieringsbronnen:	Krediet bevorderen ondernemerschap
Samenwerkingspartners:	Kamer van Koophandel, Hanzehogeschool Groningen, BeJeHa management en beheer B.V., Wolff Management Consultancy
Status project:	In uitvoering
Uitvoeringstermijn:	2007-2009
Naam project:	Plateaubijeenkomsten Bevorderen Ondernemerschap
Inhoud:	Voor de vijf plateaus binnen het stakeholdersnetwerk 'Bevorderen Ondernemerschap' (Potentiële Ondernemers, Starters, Doorgroeiërs, Gevestigde Ondernemers en Creatieve Ondernemers) worden afzonderlijke plateaubijeenkomsten georganiseerd. Tijdens deze bijeenkomsten wordt met een selecte groep stakeholders (8-15 personen) dieper ingegaan op de voor het betreffende plateau interessante onderwerpen. Tijdens deze plateaubijeenkomsten wordt actief gezocht naar nieuwe projectenideeën en initiatieven.
Kosten:	P.M.
Financieringsbronnen:	Krediet bevorderen ondernemerschap
Samenwerkingspartners:	Kamer van Koophandel, Hanzehogeschool Groningen, BeJeHa management en beheer B.V., Wolff Management Consultancy
Status project:	In uitvoering
Uitvoeringstermijn:	2008-2009
Naam project:	Inventariserend onderzoek Starters
Inhoud:	Doelstelling van het project is om te analyseren hoe de positie van starters in de gemeente Groningen en de provincie er uit ziet. Het onderzoek heeft niet alleen een kwantitatieve insteek maar gaat ook in op de succes en faalfactoren van de starters.
Kosten:	Totale kosten €10.260,--; provinciale bijdrage 5.130,--
Financieringsbronnen:	Krediet arbeidsmarktbeleid
Samenwerkingspartners:	Gemeente Groningen, provincie en bureau ReGister
Status project:	In uitvoering
Uitvoeringstermijn:	Voorjaar 2008
Naam project:	Pilot Bouwtalent
Inhoud:	Doelstelling is om jonge ambitieuze potentiële ondernemers voor de bouw te laten participeren in een op te zetten zg. Bouw BV. Dit mede ingegeven om bouwtrajecten die bestaande bedrijven niet aankunnen middels een nieuw bedrijf voor de regio te behouden.
Kosten:	P.M.; subsidie voor oriëntatiefase provincie € 3600,--
Financieringsbronnen:	Krediet arbeidsmarktbeleid
Samenwerkingspartners:	Bouwend Nederland, Hanze hogeschool, gemeente Groningen en bedrijfsleven

Status project: In uitvoering
 Uitvoeringstermijn: 2008-2009

V INFORMATIE EN ONDERZOEK

Naam project: **Economieinhetnoorden.nl**
Inhoud: Om arbeidsmarktinformatie op een uniforme en eenduidige manier beschikbaar te stellen aan alle partijen is de website www.arbeidsmarktgroningen.nl sinds 2001 online. In 2005 is website uitgebreid met onderwijsgegevens. Vanaf 2008 zijn ook de KVK en de provincie Drenthe betrokken bij de website. De naam is gewijzigd in economievanhetnoorden.nl
Kosten: € 25.000 per jaar
Financieringsbronnen: Krediet arbeidsmarktbeleid
Samenwerkingspartners: Kamer van Koophandel en de provincie Drenthe
Status project: In uitvoering
Uitvoeringstermijn: 2008 en verder

Naam project: **Onderzoek naar schoolverlaters op de arbeidsmarkt**
Inhoud: Het ROA (research centrum voor opleiding en arbeid) doet al jaren onderzoek naar schoolverlaters op de arbeidsmarkt. Dit doet zij door afgestudeerden op VMBO, MBO en HBO anderhalf jaar na afstuderen te enquêteren. Doel van het onderzoek is inzicht te verkrijgen in het gedrag van afgestudeerden op de arbeidsmarkt. Waar (in welke sector en in welke plaats) zijn zij na anderhalf jaar te zijn afgestudeerd aan het werk en in welke functie? En wat vonden zij van hun opleiding. Sloot deze goed aan op de eisen bij de huidige werkgever? Ook voortijdig schoolverlaters komen aan bod. Wat doen zij nu? En waarom hebben zij de opleiding verlaten? Samen met de provincies Drenthe en Fryslân (en mogelijk ook in IPO verband) zijn we met het ROA in overleg tot uitbreiding van de steekproef waardoor per provincie een beeld gegeven kan worden (voorheen was dat alleen landelijk)
Kosten: € 30.000 per provincie
Financieringsbronnen: Krediet arbeidsmarktbeleid en Onderwijskrediet
Samenwerkingspartners: Provincies Drenthe en Fryslân
Status project: In voorbereiding
Uitvoeringstermijn: 2008 -2009

Naam project: **Provinciaal Werkgelegenheidsregister**
Inhoud: Het PWR of het Vestigingenregister houdt de veranderingen in de werkgelegenheid bij in de provincie Groningen. Het stelt ons in staat de werkgelegenheid te monitoren. Hoe ontwikkelt de werkgelegenheid zich t.o.v. vorige jaren en t.a.v. andere provincies, landelijk etc. De gegevens uit ons register worden samengevoegd in een landelijk dekkend bestand waarvan de registerhouders zich hebben verenigd in de Stichting LISA. Daarnaast vormen de werkgelegenheidscijfers belangrijke input voor onderzoek zowel intern (pendelgegevens) als extern (bijv. de Noordelijke Arbeidsmarktverkenning, NAV).
Kosten: € 61.000 per jaar
Financieringsbronnen: Krediet vestigingenregister
Samenwerkingspartners: Stichting LISA

Status project: In uitvoering
 Uitvoeringstermijn: 2008 en verder

Naam project: Noordelijke Arbeidsmarktverkenning

Inhoud: Vanaf 2003 is jaarlijks een Noordelijke Arbeidsmarktverkenning (NAV) opgesteld door de RUG. Voor de jaren 2008, 2009 en 2010 is onlangs een openbare aanbesteding gedaan. Samen met het CWI en de provincie Drenthe en Fryslân. In de NAV inzicht gegeven in de huidige situatie op de Noordelijke arbeidsmarkt en worden prognoses gedaan voor de korte en middellange termijn. Voor 2008-2010 en zijn hiervoor reeds middelen gereserveerd.

Kosten: € 65.000 per jaar, waarvan 7.500 per jaar voor provincie Groningen

Financieringsbronnen: Krediet arbeidsmarktbeleid

Samenwerkingspartners: CWI, provincies Drenthe en Fryslân, SNN

Status project: In uitvoering (aanbesteding)

Uitvoeringstermijn: 2008 -2010

VI SAMENWERKING IN DE REGIO

Naam project: Actieprogramma arbeidsmarkt Oost Groningen

Inhoud: Het actieprogramma "Ik doe mee in Oost Groningen" is een vierjarig sociaal economisch ontwikkelingsprogramma. Doelstellingen zijn o.a.: Bevorderen uitstroom uit WW en WWB, Bevorderen uitstroom, participatie WAO en Wajong, Bevorderen werkgelegenheid, Scholing werkenden, werkzoekenden, jongeren, Bevorderen inzet duale- en EVC trajecten (project Leren Werken), Verbeteren aansluiting tussen onderwijs, bedrijfsleven en arbeidsmarkt, Bevorderen praktijk leren, Realiseren van een adequate vraaggerichte werkgeversbenadering

Kosten: Raming kosten 1,2 miljoen euro per jaar; provinciale bijdrage 1^e jaar € 52.392 (Vrijval project Instapbanen); 2009 en 2010 per jaar € 100.000,--

Financieringsbronnen: Krediet arbeidsmarktbeleid, vrijval project Instapbanen Noord Nederland, middelen gebiedsgericht werken; EFRO

Samenwerkingspartners: CWI Noord, UWV Noord, Noorderpoortcollege, Wedeka, Synergon, verschillende bedrijven, de gemeenten Veendam, Stadskanaal, Winschoten, Bellingwedde, Menterwolde, Scheemda, Pekela, Vlagtwedde, Reiderland en de provincie Groningen

Status project: In voorbereiding

Uitvoeringstermijn: 2008-2012

Naam project: Coördinerend overleg Regionalisering arbeidsmarktbeleid

Inhoud: Doel is tot afstemming te komen tussen de regionale partijen in het kader van het landelijk akkoord VNG en Rijk (actieplan "iedereen doet mee") tussen de voortrekkersregio 's Oost (zuid), Noord (west), Centraal en provincie.

Kosten: Beleidsinhoudelijke en bestuurlijke inzet

Financieringsbronnen: Capaciteit cluster arbeidsmarkt

Samenwerkingspartners: Gemeenten in de provincie Groningen en de provincie

Status project: In voorbereiding

Uitvoeringstermijn: start 2^e helft 2008

Naam project:	Innovative foresight Planning for Business Development
Inhoud:	Het ontwikkelen en inzetten van een nieuwe tool voor innovatieve foresight planning. Dit gebeurt door netwerkvorming en panels van bedrijven. Door het bijelkaar brengen van bedrijven komt kennisuitwisseling tot stand. Bedrijven lopen tegen dezelfde problemen aan, signaleren dezelfde problemen. Door de bedrijven met elkaar in contact te brengen, wordt innovatie bij de bedrijven versneld. Voor overheden levert deze aanpak beleidsinformatie (nieuwe ontwikkelingen, knelpunten) op. We zullen ons richten op een drietal clusters: energie, food/agribusiness en geavanceerde technologie (water/sensortechnologie).
Kosten:	€ 64.000 over drie jaar en capaciteit cluster arbeidsmarkt (€ 20.000)
Financieringsbronnen:	Interreg 4b (North Sea), krediet arbeidsmarktbeleid, krediet cofinanciering REP/B en capaciteit cluster arbeidsmarkt
Samenwerkingspartners:	Provincies Drenthe en Fryslan, Kamer van Koophandel, NOM
Status project:	in voorbereiding
Uitvoeringstermijn:	start 2 ^e helft 2008 bij goedkeuring door Interreg
Naam project:	Regionaal Arbeidsmarkt Platform: RAP provinciaal
Inhoud:	RAP provinciaal secretarieel en beleidsmatig organiseren twee/drie keer per jaar; afstemmingsoverleg onderwijs en arbeidsmarkt.
Kosten:	Beleidsinhoudelijke, projectmatige en secretariële inzet
Financieringsbronnen:	Capaciteit cluster arbeidsmarkt
Samenwerkingspartners:	Gemeenten, CWI, UWV, provincie, sociale partners, Groningse en Drentse onderwijsinstellingen
Status project:	In uitvoering
Uitvoeringstermijn:	2008 en verder
Naam project:	Ondersteuning RAP Noord en Oost
Inhoud:	Ondersteunen RAP Noord en Oost
Kosten:	Beleidsinhoudelijke inzet (in totaal 10 bijeenkomsten per jaar)
Financieringsbronnen:	Capaciteit cluster arbeidsmarkt
Samenwerkingspartners:	Gemeenten, lokale CWI's, lokale UWV, provincie, lokale sociale partners
Status project:	In uitvoering
Uitvoeringstermijn:	2008 en verder